

Notat om fripladstilskud efter dagtilbudsloven

Til brug for behandling af temasager i uge 12 2021.

Indhold

- I. Indledning*
- II. Lovgrundlag*
- III. Generelt*
- IV. Økonomisk fripladstilskudtilskud*
- V. Søskenetilskud*
- VI. Behandlingsmæssig fripladstilskud*
- VII: Socialpædagogisk fripladstilskudtilskud*
- VIII: Betaling for dagtilbud over kommunegrænsen*
- IX: Agterskrivelsesmodellen*
- X. Praksis – Ankestyrelsens principafgørelser*
- XI. De konkrete mødesager*

I. Indledning

Temaet for mødet er fripladstilskud efter dagtilbudsloven.

Der behandles på mødet sager om omberegning og efterregulering af økonomisk fripladstilskud.

Der behandles desuden sager, hvor der er truffet afgørelse om økonomisk fripladstilskud, hvor kommunen har vurderet, at pågældende ikke er reelt enlig.

Endeligt behandles der sager om, hvorvidt betingelserne for bevilling af socialpædagogisk fripladstilskud og behandlingsmæssig fripladstilskud er opfyldt.

II. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på:

- lovbekendtgørelse nr. 1326 af 9. september 2020 af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven),
- lovbekendtgørelse nr. 1396 af 28. september 2020 af lov om folkeskolen (folkeskoleloven)
- bekendtgørelse nr. 1542 af 19. december 2019 om dagtilbud,
- bekendtgørelse nr. 1926 af 9. december 2020 om fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge og vejledning nr. 9109 af 27. februar 2015 om dagtilbud m.v.

Uddrag af dagtilbudsloven:

Tilskud til plads i dagtilbud til børn indtil skolestart

§ 43. Kommunalbestyrelsen skal give et

- 1) søskenetilskud til forældre med mere end et barn i dagtilbud, fritidshjem, SFO (skolefritidsordning) eller privat pasning med tilskud efter § 80,

- 2) økonomisk fripladstilskud under hensyn til forældrenes økonomiske forhold,
- 3) behandlingsmæssigt fripladstilskud, når et barn med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne af behandlingsmæssige grunde har ophold i et dagtilbud,
- 4) socialpædagogisk fripladstilskud, når ophold i dagtilbud må anses som særlig påkrævet af sociale eller pædagogiske grunde og betalingsspørgsmålet vanskeliggør barnets optagelse eller forbliven i et dagtilbud, og
- 5) tilskud, når et barn med behov for sprogstimulering er optaget i et sprogstimuleringsstilbud i form af en plads i et dagtilbud 30 timer om ugen, jf. § 11, stk. 8.

Stk. 2. Når kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om at give et søskendetilskud, økonomisk fripladstilskud, behandlingsmæssigt fripladstilskud eller socialpædagogisk fripladstilskud efter § 43, stk. 1, nr. 1-4, til nedsættelse af forældrenes egenbetaling til en plads i en daginstitution, skal kommunalbestyrelsen tillige give de pågældende forældre med børn i daginstitutioner, hvor der er et sundt frokostmåltid efter § 16 a, stk. 1, et søskendetilskud, økonomisk fripladstilskud, behandlingsmæssigt fripladstilskud eller socialpædagogisk fripladstilskud til et sundt frokostmåltid efter § 16 a, stk. 1.

Tilskud til plads i fritidshjem og SFO til børn i skolealderen

§ 63. Kommunalbestyrelsen skal give et

- 1) søskendetilskud til forældre med mere end et barn i dagtilbud, fritidshjem, SFO (skolefritidsordning) eller privat pasning med tilskud efter § 80,
- 2) økonomisk fripladstilskud under hensyn til forældrenes økonomiske forhold,
- 3) behandlingsmæssigt fripladstilskud, når et barn med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne af behandlingsmæssige grunde har ophold i et fritidshjem, eller
- 4) socialpædagogisk fripladstilskud, når ophold i fritidshjem må anses som særlig påkrævet af sociale eller pædagogiske grunde og betalingsspørgsmålet vanskeliggør barnets optagelse eller forbliven i et fritidshjem.

Tilskud til plads i klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge

§ 76. Kommunalbestyrelsen skal give et

- 1) økonomisk fripladstilskud under hensyn til forældrenes økonomiske forhold eller
- 2) socialpædagogisk fripladstilskud, når ophold i klubtilbud m.v. må anses som særlig påkrævet af sociale eller pædagogiske grunde og betalingsspørgsmålet vanskeliggør barnets optagelse eller forbliven i et klubtilbud m.v.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan give et søskendetilskud til forældre med mere end et barn i et dagtilbud, fritidshjem, SFO (skolefritidsordning), klubtilbud m.v. eller privat pasning med tilskud efter § 80.

Tilbagebetaling og efterbetaling

§ 93. Tilskud, som kommunalbestyrelsen har ydet efter denne lov, skal tilbagebetales, jf. dog § 93 a, når modtageren mod bedre vidende har

- 1) undladt at give oplysninger som krævet i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område eller
- 2) modtaget tilskud efter denne lov uden at være berettiget til det.

Stk. 2. Krav på tilbagebetaling efter stk. 1 bortfalder, når der er gået 5 år efter tilskuddets ophør, uden at der efter reglerne i § 94 har været økonomisk mulighed for at gennemføre kravet. Overdrages tilbagebetalingskravet til restanceinddrivelsesmyndigheden, finder 1. pkt.

ikke anvendelse fra restanceinddrivelsesmyndighedens modtagelse af kravet. Fra modtagelsen finder forældelsesloven anvendelse, idet forældelse dog tidligst indtræder 3 år efter tilbagebetalingskravets modtagelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. § 18 a, stk. 7, 1. pkt., i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige. Tilbagesendes tilbagebetalingskravet til kommunen, finder 1. pkt. på ny anvendelse.

Stk. 3. Børne- og undervisningsministeren fastsætter efter forhandling med skatteministeren nærmere regler om kommunens opkrævning af tilbagebetalingsbeløbet for børn i dagtilbud indtil skolestart. Det kan herunder fastsættes, at en betalingsaftale bortfalder, hvis skyldneren trods påkrav udebliver med ydelser.

Stk. 4. Børne- og undervisningsministeren fastsætter efter forhandling med skatteministeren nærmere regler om kommunens opkrævning af tilbagebetalingsbeløbet for børn i skolealderen samt større børn og unge i fritidshjem og klubtilbud m.v. Det kan herunder fastsættes, at en betalingsaftale bortfalder, hvis skyldneren trods påkrav udebliver med ydelser.

§ 93 a. Tilbagebetaling af for meget tildelt økonomisk fripladstilskud og efterbetaling af for lidt tildelt økonomisk fripladstilskud, jf. § 43, stk. 1, nr. 2, § 63, nr. 2, og § 76, stk. 1, nr. 1, skal uanset § 93, stk. 1, ske som følge af indtægtsregulering, jf. bestemmelser fastsat i medfør af §§ 44, 64 og 77.

Uddrag af folkeskoleloven:

Søskendetilskud, økonomisk fripladstilskud, socialpædagogisk fripladstilskud og behandlingsmæssig fripladstilskud efter dagtilbudsloven

§ 50...

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen opkræver betaling af forældre til børn, der er optaget i en skolefritidsordning, jf. § 3, stk. 7. Vælger forældrene en folkeskole i en anden kommune end bopælskommunen med tilhørende skolefritidsordning i henhold til § 36, stk. 3 og 7, betaler forældrene til skolekommunen dennes takst for skolefritidsordningen, dog betales bopælskommunens takst, hvis denne er højest. Kommunalbestyrelsen yder søskendetilskud til familier med mere end et barn i skolefritidsordninger, daginstitutioner m.v. og hel eller delvis fripladstilskud under hensyn til forældrenes økonomiske forhold, eller hvor sociale, pædagogiske eller behandlingsmæssige forhold gør sig gældende. Reglerne fastsat i medfør af dagtilbudsloven om kommunens tilskud til brug for dag-, fritids- og klubtilbud og forældrenes egenbetaling finder anvendelse ved ydelse af søskendetilskud og ved ydelse af helt eller delvist fripladstilskud.

...

III. Generelt

Forældre skal betale for deres barns ophold i dag-, fritids- og klubtilbud.

Forældrebetalingen kan nedsættes efter reglerne om økonomisk fripladstilskud, søskendetilskud, behandlingsmæssigt fripladstilskud og socialpædagogisk fripladstilskud.

Der er tale om tilskud, der ydes i form af nedsat betaling for en ydelse og ikke en udbetaling. Det medfører, at der ikke ydes tilskud i betalingsfrie perioder, uanset retten til tilskud.

IV. Økonomisk fripladstilskud

Kommunen yder efter ansøgning økonomisk fripladstilskud til forældre, der opfylder betingelserne herfor. Tilskuddet beregnes på baggrund af den samlede husstandsindkomst.

Ministeriet offentliggør hvert år en fripladstilskudsskala, hvoraf det fremgår, hvilken procent af den fulde takst forældrene selv skal betale, når husstandsindkomsten ligger inden for de fastsatte intervaller.

Hvis forældrene søger om økonomisk fripladstilskud i forbindelse med nyoptagelse i dagtilbuddet, får forældrene tilskuddet fra optagelsesdatoen. I andre situationer får forældrene først tilskuddet fra den måned, der følger efter ansøgningen om fripladstilskud.

Genberegning

Kommunen skal indhente oplysninger fra indkomstregisteret måned for måned, og sammenholde disse oplysninger med tildelingsgrundlaget

Kommunen skal genberegne det økonomiske fripladstilskud for en forudgående måned på baggrund af oplysninger fra indkomstregistret, hvis oplysninger om husstandsindkomsten i indkomstregistret for den pågældende måned afviger med et beløb svarende til mindst 5 trin på fripladstilskudsskalaen, fra den indkomst, der er lagt til grund for samme periode ved beregningen af fripladstilskuddet.

Både højere og lavere indkomst kan føre til genberegning, og selve tilbage- eller efterbetalingen sker ved at hæve eller nedsætte egenbetalingen i den følgende måned.

Ved genberegning ændres kun den ene måneds beregning, og i den efterfølgende måned vil beregningsgrundlaget igen være det samme som fremgik af bevillingen.

Ved genberegningen lægges månedens indkomst fra indkomstregistret til grund.

Bliver kommunen bekendt med, at der i den registrerede indkomst for en måned indgår indkomst, som er udbetalt for flere måneder ad gangen, skal kommunen fordele indkomsten på de respektive måneder (periodisering). Dette gøres, hvor oplysningerne i indkomstregisteret ikke har været retvisende i forhold til borgerens reelle indkomst i den enkelte måned, eksempelvis hvor vedkommende har fået flere måneders dagpenge udbetalt i én måned eller løn for en længere periode udbetalt på ét bestemt tidspunkt.

Det fremgår af lovforslag nr. L 62 fremsat den 12. november 2014 til lov om ændring af dagtilbudsloven m.v., at feriepenge skal indgå i beregningsgrundlaget for økonomisk fripladstilskud for den eller de måneder, hvor de fremgår af indkomstregistret. Dette fremgår ligeledes af ministeriets orienteringsskrivelse nr. 9302 af 30. april 2015 om ny bekendtgørelse om dagtilbud som følge af indførelsen af regler om anvendelse af indkomst-registret ved indtægtsregulering af økonomisk fripladstilskud i dagtilbud m.v.

Det betyder, at feriepenge indgår i beregningsgrundlaget for den måned, hvor pengene beskattes, og dermed fremgår af indkomstregisteret. Feriepengene indgår til gengæld ikke ved opgørelsen af indkomst i de måneder, de bliver udbetalt.

Omberegning

Fripladstilskuddet skal omberegnes, hvis der sker en ændring i den samlede husstandsindkomst svarende til mindst 5 trin på fripladstilskudsskalaen.

Omberegningen skal ske fra måneden efter, at ændringen indtræder, uanset hvornår på året kommunen bliver bekendt med ændringen.

Efterregulering

Kommunen skal for hvert kalenderår lave en endelig efterregulering af det økonomiske fripladstilskud på baggrund af årsopgørelsen, oplysninger i indkomstregisteret og eventuel øvrige relevante oplysninger om tilskudsmodtagerens økonomi.

Hvis den reelle månedlige indkomst afviger fra den indkomst, der er lagt til grund for beregningen af det økonomiske fripladstilskud, skal kommunen opgøre det reelle berettigede fripladstilskud for de enkelte måneder. Ved efterregulering indgår også ændringer, der ikke har ført til genberegning eller omberegning af tilskuddet i løbet af året.

Har tilskudsmodtageren fået udbetalt for meget tilskud skal dette tilbagebetales, og hvis der er udbetalt for lidt tilskud skal det manglende beløb efterbetales. Tilbagebetaling og efterbetaling af tilskud skal ske uanset, om modtageren har givet oplysninger om ændringerne i indkomsten i løbet af året, når der er tale om en følge af ændringer i indkomstforholdene.

Tilbagebetaling som følge af efterregulering skal ske, uanset om ydelsen er modtaget mod bedre vidende, jf. dagtilbudslovens § 93 a.

Reelt enlig

Fripladstilskudsskalaens indtægtsgrænser forhøjes med 64.967 kr. kr. (2021-niveau) for enlige forsørgere.

Formålet med forhøjede ydelser til enlige, herunder økonomisk tilskud til dagtilbud, er at yde kompensation for de fordele, som gifte og samlevende har. Det er navnlig en kompensation for økonomiske fordele i forbindelse med betaling af faste udgifter til dagligt forbrug, men også en kompensation for manglende praktisk hjælp i hverdagen med opgaver så som indkøb, madlavning, rengøring og havearbejde m.v.

Det er en betingelse for at modtage økonomisk fripladstilskud som enlig forsørger, at ansøgeren er reelt enlig. Det fremgår af dagtilbudsvejledningens pkt. 439, at begrebet enlig forsørger i videst muligt omfang skal følge afgrænsningen af enlige forsørgere i relation til børnetilskud. En person, der ikke er gift, anses som enlig forsørger, medmindre den pågældende lever i et samlivsforhold med en anden person, jf. vejledningens pkt. 441. Der er tale om samlivsforhold, når der er fælles husførelse, og parterne kan indgå ægteskab efter dansk ret, jf. vejledningens pkt. 441.

Det er udgangspunktet, at to personer, der ikke er gift med hinanden og ikke bor på samme adresse, kun kan anses for samlevende, hvis særlige forhold taler for det, jf. principafgørelse 99-11.

Ved vurderingen af, om der foreligger et ægteskabslignende forhold med fælles husførelse, skal der lægges vægt på, om ydelsesmodtageren opnår fordele ved at have et forhold til en anden person.

Det afgørende ved vurderingen er, om fordelene samlet set har et omfang, der kan sidestilles med de fordele, som gifte og samlevende har.

Det er endvidere en betingelse, at forholdet generelt set kan føre til ægteskab efter dansk ret. Lever en person således sammen med en forælder eller søskende er vedkommende stadig at betragte som enlig, fordi forholdet ikke kan føre til ægteskab.

Fordelene kan være økonomiske i forbindelse med betaling af faste udgifter og udgifter til dagligt forbrug, eller ikke-økonomiske i form af praktisk hjælp i hverdagen med opgaver som at hente, bringe og passe børn, at gøre indkøb, madlavning, rengøring m.v.

Hvis der er sket en ændring i husstandssammensætningen i løbet af året, som fører til, at der er udbetalt for meget økonomisk fripladstilskud, kan dette kræves tilbagebetalt, hvis borgeren har været i ond tro om at have modtaget for meget. Der kan ikke ske efterbetaling af for lidt modtaget økonomisk fripladstilskud, som skyldes en ændring i husstandssammensætningen.

Kommunen skal være opmærksom på, at selvom en forælder vurderes ikke at være reelt enlig, kan der fortsat være ret til økonomisk fripladstilskud, når der sker omberegning ud fra begges indtægt. Kommunen skal foretage omberegningen, når kommunen bliver opmærksom på, at forælderen ikke længere er enlig, og det forudsætter ikke en ny ansøgning.

Oplysningspligten

Borgeren har efter dagtilbudsbekendtgørelsens § 35 pligt til at oplyse kommunen om alle forhold, der kan føre til en ændring af fripladstilskuddet i løbet af året. Oplysningspligten omfatter ikke oplysninger om husstandsindkomsten, med undtagelse af indkomst fra selvstændig erhvervsvirksomhed og indkomst, der ikke er skattepligtig her i landet. Det vil sige, at pligten hovedsageligt drejer sig om oplysninger om husstandssammensætningen – status som enlig forsørger, antallet af børn og voksne, og ændringer i børnenes bopælsstatus.

V. Søskendetilskud

Kommunen skal give et søskende tilskud til forældre med mere end et barn i dagtilbud, fritidshjem og SFO (skolefritidsordning) eller privat pasning med tilskud efter dagtilbudslovens § 80.

Der ydes søskendetilskud til alle pladser ud over den dyreste. Søskendetilskud ydes til den eller de billigste pladser, hvortil betalingen nedsættes med 50 procent.

VI: Behandlingsmæssig fripladstilskud

Kommunen skal give behandlingsmæssigt fripladstilskud til et barn i dagtilbud, fritidshjem og SFO (skolefritidsordning), når betingelserne herfor er opfyldt. Kommunen skal give et behandlingsmæssigt fripladstilskud, hvis barnet:

- 1) har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, og
- 2) har ophold i tilbuddet af behandlingsmæssige grunde.

Begge betingelser skal være opfyldt.

Behandlingsmæssigt fripladstilskud er ikke betinget af ansøgning. Begrundelsen herfor er, at forældrene har ret til behandlingsmæssigt fripladstilskud fra det tidspunkt, hvor kommunen konstaterer, at barnet har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og har ophold i tilbuddet af behandlingsmæssige grunde.

Funktionsnedsættelsen

Barnet skal efter en konkret og individuel vurdering have en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne for at være omfattet af personkredsen.

En varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne betyder ikke, at der skal være tale om en livsvarig tilstand. Betingelsen kan være opfyldt, når lidelsen skønnes at vare et år eller mere.

Ophold i tilbuddet af behandlingsmæssige grunde

Kommunen skal foretage en konkret og individuel vurdering af, om barnet, for at være omfattet af personkredsen, alene eller hovedsageligt har ophold i tilbuddet af behandlingsmæssige grunde.

Ved behandlingsmæssige grunde forstås, at der ikke alene er tale om pasning og pleje i dagtilbuddet, men at der også sker en fortsat udvikling og forbedring af barnets aktuelle tilstand eller en forebyggelse og sikring af, at der ikke sker en forringelse af barnets funktionsevne, hvorved barnet mister mulighed for at udnytte både personlige, faglige og sociale kompetencer.

Det er uden betydning for retten til behandlingsmæssigt fripladstilskud, om forældrene har et pasningsbehov.

Typen af tilbud og tilskuddets størrelse

Behandlingsmæssigt fripladstilskud gives med 50 eller 100 procent fripladstilskud til egenbetalingen, afhængig af typen af det tilbud, som barnet har ophold i. Kommunen kan ikke give behandlingsmæssigt fripladstilskud med andre procentsatser.

Hvis barnet har ophold i et tilbud oprettet efter dagtilbudsloven eller i en SFO oprettet efter folkeskoleloven, giver kommunen 50 procent fripladstilskud. Det gælder, uanset barnet har ophold i et almindeligt dagtilbud med en særlig gruppe eller i en SFO tilknyttet en specialskole.

Hvis barnet har ophold i et tilbud oprettet efter servicelovens § 32 eller § 36, giver kommunen 100 procent fripladstilskud.

Det afgørende for fripladstilskuddets størrelse er, efter hvilken lovgivning typen af dagtilbud er oprettet, og ikke barnets nedsatte funktionsevne.

VII: Socialpædagogisk fripladstilskud

Kommunen skal give socialpædagogisk fripladstilskud til et barn i dagtilbud, fritidshjem og SFO (skolefritidsordning), når betingelserne herfor er opfyldt. Kommunen skal give et socialpædagogisk fripladstilskud:

- 1) når opholdet må anses som særlig påkrævet af sociale eller pædagogiske grunde, og
- 2) betalingsspørgsmålet vanskeliggør barnets optagelse eller forbliven i dagtilbuddet, fritidshjemmet eller SFO'en.

Sociale og/eller pædagogiske behov

Det er en betingelse, at der foreligger sociale og/eller pædagogiske behov. Fripladstilskuddet kan anvendes som et målrettet værktøj til at opnå kontakt eller fastholde kontakt til et barn, der er socialt udsat eller andre børn med behov for særlig støtte. Denne vurdering skal være individuel, og der kan eksempelvis være tale om børn, som ikke socialiseres tilstrækkeligt i hjemmet eller lever under vanskelige opvækstforhold.

Betalingsspørgsmålet

Dertil kommer en betingelse om, at betalingsspørgsmålet skal vanskeliggøre barnets optagelse eller forbliven i tilbuddet. Tilskuddet er rettet mod børn fra familier, som på grund af de økonomiske forhold vil have svært ved at betale for opholdet. Har forældrene selv mulighed for at betale for opholdet, skal de selv betale, uanset at der måtte være sociale eller pædagogiske behov. Vurderingen af familiens økonomi er kun relevant, såfremt det vurderes, at barnets ophold er særligt påkrævet af sociale eller pædagogiske grunde.

VI. Betaling for dagtilbud over kommunegrænsen

Når forældrene vælger at lade barnet passe i dagtilbud i en anden kommune end opholdskommunen, skal opholdskommunen yde et tilskud svarende til de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter pr. plads for dagtilbud i opholdskommunen beregnet for den aldersgruppe, barnet tilhører.

Tilskuddet kan dog højest svare til opholdskommunens tilskudsprocent for aldersgruppen beregnet af de budgetterede bruttodriftsudgifter pr. plads i det benyttede dagtilbud i institutionskommunen som beregnet af institutionskommunen.

Forældrene skal betale forskellen mellem tilskuddet fra opholdskommunen og bruttodriftsudgiften pr. plads i det benyttede dagtilbud som beregnet af institutionskommunen.

VIII. Agterskrivelsesmodellen

Kommunerne skal ved behandlingen af sager om genberegning og efterregulering foretage partshøring ved agterskrivelse, dvs. varsling af en ændring, som vil blive gennemført, medmindre borgeren gør indsigelse – agterskrivelsesmodellen.

Det er et krav ved anvendelse af agterskrivelsesmodellen, at forvaltningslovens regler om partshøring, begrundelse og klagevejledning overholdes. Det betyder, at agterskrivelsen skal udgøre en reel partshøring, og – hvis den får virkning som afgørelse – skal indeholde en tilstrækkelig begrundelse og klagevejledning, således at der er tale om en gyldig afgørelse.

En agterskrivelse kan kun betragtes som en gyldig partshøring, hvis:

- Det er tydeligt for borgeren, at der er tale om en høring.
- Det er tydeligt, at der ikke er truffet afgørelse i sagen endnu, og at bemærkninger til høringen kan få indflydelse på resultatet.
- Det er tydeligt, hvilke oplysninger der høres over.

En agterskrivelse kan kun få retsvirkning som afgørelse efter høringsfristens udløb hvis:

- Det fremgår tydeligt, hvilken retsvirkning afgørelsen vil have for borgeren.
- Agterskrivelsen indeholder en begrundelse, der lever op til forvaltningslovens krav om begrundelse af afgørelser.
- Det fremgår tydeligt, fra hvilket tidspunkt agterskrivelsen får retsvirkning som afgørelse.
- Det fremgår tydeligt, at borgeren ikke vil modtage en separat afgørelse efter høringsfristens udløb, hvis ikke vedkommende kommer med bemærkninger inden for fristen.

Agterskrivelsen skal altså indeholde en begrundelse, som lever op til de krav, der i øvrigt stilles til begrundelser i afgørelser. Ved genberegninger og efterreguleringer er det vigtigt, at den indtægtsændring, der fører til det ændrede fripladstilskud, fremstår tydeligt, samt at det fremgår, hvilken betydning dette har for tilskuddet og hvorfor.

Hvis borgeren kommer med bemærkninger til høringen – inden fristen – skal kommunen træffe en separat afgørelse, hvori disse bemærkninger indgår. Kommunen kan ikke i disse tilfælde lade agterskrivelsen få retsvirkning som afgørelse, heller ikke selvom borgerens bemærkninger ikke fører til en ændring af resultatet.

Hvis borgeren klager over kommunens separate afgørelse, skal kommunen genvurdere sagen.

Hvis borgeren kommer med bemærkninger/indsigelse til agterskrivelsen efter udløbet af høringsfristen – altså efter agterskrivelsen har fået retskraft som afgørelse – må disse betragtes som en klage over afgørelsen, og kommunen skal genvurdere sagen, hvis klagefristen er overholdt.

IX. Praxis – Ankestyrelsens principmeddelelser

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af principmeddelelser, men alene dem, som har været relevante i forhold til behandling af mødesagerne.

24-17

Forældre skal betale for deres barns ophold i dagtilbud. Kommunen skal dog bevilge økonomisk fripladstilskud (nedsættelse af forældrebetalingen), hvis betingelserne er opfyldt. Bevilling af økonomisk fripladstilskud kan kun ske efter ansøgning.

Hvis forældrene søger om økonomisk fripladstilskud i forbindelse med nyoptagelse i dagtilbuddet, får forældrene tilskuddet fra optagelsesdatoen. I andre situationer får forældrene først tilskuddet fra den måned, der følger efter ansøgningen om fripladstilskud. Det kan for eksempel være, hvor forældrenes indkomst er ændret, efter at barnet er optaget i dagtilbud.

Udgangspunktet er derfor, at økonomisk fripladstilskud bevilges fra optagelsesdagen ved nyoptagelse, selvom den ligger før ansøgningsdatoen. Ansøgningen skal dog ske inden for rimelig tid efter optagelsen. Om der er ansøgt inden for rimelig tid, er altid en konkret vurdering. I vurderingen skal blandt andet indgå, hvor lang tid der er gået fra optagelsen, og om kommunen har vejledt tilstrækkeligt om muligheden for at søge om økonomisk fripladstilskud.

50-18

En agterskrivelse er et brev, som myndigheden kan vælge at sende til borgeren, inden der træffes afgørelse, og som indeholder det forventede resultat af den kommende afgørelse. En agterskrivelse er at anse for en partshøring af borgeren.

Myndigheden kan vælge at lade en agterskrivelse få virkning som afgørelse. I de tilfælde, hvor agterskrivelsen skal fungere både som høring og afgørelse, skal myndigheden være særligt opmærksom på at overholde de forvaltningsretlige krav til blandt andet klagevejledning.

Det skal også være tydeligt for borgeren,

- at der er tale om en høring,
- at der ikke er truffet afgørelse i sagen endnu,
- at borgerens bemærkninger til høringen kan få indflydelse på resultatet, og

- at myndigheden lader agterskrivelsen få virkning som afgørelse, hvis borgeren ikke kommer med bemærkninger til høringen inden høringsfristens udløb.

Hvis borgeren kommer med bemærkninger - eller indsigelser - til partshøringen, skal myndigheden dog træffe en ny afgørelse, så bemærkningerne kan indgå i myndighedens behandling af sagen.

En agterskrivelse kan kun få retsvirkning som afgørelse efter høringsfristens udløb, hvis: - det tydeligt fremgår, hvilken retsvirkning afgørelsen vil have for borgeren,

- agterskrivelsen indeholder en begrundelse, der lever op til forvaltningslovens krav om begrundelse af afgørelser,
- det er tydeligt, fra hvilket tidspunkt agterskrivelsen får retsvirkning som afgørelse, og
- det er tydeligt, at borgeren ikke vil få en separat afgørelse efter høringsfristens udløb, hvis ikke borgeren har bemærkninger inden for fristen.

Hvis kravene ikke er opfyldt, vil agterskrivelsen være ugyldig som afgørelse.

99-11

Ankestyrelsen fandt, at der er en formodning for, at to personer, der ikke er gift med hinanden og ikke bor på samme adresse, kun kan anses for samlevende, hvis særlige forhold taler for det.

I det konkrete tilfælde forelå der dog særlige forhold, der talte for at anse parterne for samlevende ved beregning af folkepension. Der blev lagt vægt på deres oplysninger om, at de var kærestepar, havde fælles økonomi om maden, og at de opholdt sig sammen ved måltider og om natten i enten det ene eller det andet hus.

9-13

En kvinde kunne ikke betragtes som samlevende i den periode på otte måneder, hvor hun havde været kæreste med en mand, som hun siden flyttede sammen med. Der blev ved afgørelsen lagt vægt på, at alle relevante forhold i sagen ikke var undersøgt, herunder navnlig ydelsesmodtagerens økonomiske forhold. Den formodede samlever havde bidraget med praktisk hjælp i ikke ubetydeligt omfang, herunder indkøb. Oplysningen blev sammenholdt med, at hjælpen var ydet i forbindelse med ydelsesmodtagerens sygdomsperioder og indgik derfor ikke med betydelig vægt ved den samlede vurdering af sagens oplysninger.

10-13

En kvinde kunne ikke betragtes som samlevende, selv om hun blandt andet havde en delebil med sin kæreste. Kvinden havde ikke opnået fordele i et sådant omfang, at de kunne sidestilles med de fordele, som gifte og samlevende personer har.

11-13

En kvinde, der modtog boligstøtte, børnetilskud og økonomisk fripladstilskud, skulle betragtes som samlevende med en mand, navnlig fordi parterne havde sammenblandet økonomi.

Fælles husførelse

Ved vurderingen af, om der foreligger et ægteskabslignende forhold med fælles husførelse, skal der lægges vægt på, om ydelsesmodtageren opnår fordele ved at have et forhold til en anden person. Det afgørende ved vurderingen er, om fordelene samlet set har et omfang, der kan sidestilles med de fordele, som gifte og samlevende personer har.

Fordelene kan være økonomiske, i forbindelse med betaling af faste udgifter og udgifter til dagligt forbrug, eller ikke-økonomiske, i form af praktisk hjælp i hverdagen med opgaver såsom at hente, bringe og passe børn, at gøre indkøb, madlavning og rengøring m.v.

Der blev ved afgørelsen navnlig lagt vægt på parternes sammenblandede økonomi, herunder på, at den formodede samlever hver måned overførte et større beløb til dækning af børnenes underhold og til betaling af fælles hæftelser, bank- og forbrugslån optaget af den formodede samlever og indbetalinger til den formodede samlevers pensionsordning.

Der blev endvidere lagt vægt på, at parterne jævnlig spiste sammen, og at alt samvær med børnene foregik på ydelsesmodtagerens bopæl.

Forsørgelsespligt og børnebidrag

Reglerne om forsørgelsespligt og børnebidrag, herunder reglerne om skattemæssigt fradrag for bidrag, skal inddrages ved vurderingen af, om et økonomisk bidrag udgør bidrag til den fælles husførelse.

Det skal således inddrages som momenter ved vurderingen, hvordan den formodede samlever opfylder sin forsørgelsespligt, om der er fastsat eller aftalt bidrag, og om der er anerkendt skattemæssigt fradrag for betalt bidrag.

Hvordan momenterne skal vægtes, og hvilken vægt momenterne skal tillægges, afhænger af sagens andre konkrete omstændigheder.

Barnets ret til samvær

Reglerne om barnets ret til samvær og forældreansvar skal inddrages ved vurderingen af, om samarbejde omkring fælles børn udgør bidrag til den fælles husførelse.

Når der er tale om en formodet samlevers egne børn, skal opgaver såsom at hente, bringe og passe børn som udgangspunkt betragtes som samvær og ikke som bidrag til den fælles husførelse. Dette gælder navnlig, når samværet foregår andre steder end på ydelsesmodtagerens bopæl.

Når samværet foregår på ydelsesmodtagerens bopæl, vil spørgsmålet om samvær eller bidrag til den fælles husførelse afhænge af de konkrete omstændigheder i sagen, herunder samværets hyppighed, om ydelsesmodtageren er hjemme eller ej, om den anden forælder bor langt væk m.v.

Behandlingsmæssigt fripladstilskud

Funktionsnedsættelsen og ophold i tilbuddet af behandlingsmæssige grunde

47-19

I konkrete sager havde følgende børn ophold i dagtilbud af behandlingsmæssige grunde: Et barn, som havde brug for konkret guidning, rutiner og tydelighed, og som profiterede af en helhedsorienteret indsats og et barn med nedsat hørelse og høreapparater på begge ører, som havde sprog- og lydproblemer og som følge heraf behov for sproglige- og hørelsesmæssige stimuli.

Socialpædagogisk fripladstilskud

164-12

Invaliditetsydelse skal ikke indgå ved vurdering af betalingsspørgsmålet i forbindelse med socialpædagogisk fripladstilskud. Der blev lagt vægt på, at invaliditetsydelsen ikke indgår ved beregningsgrundlaget for økonomisk fripladstilskud, og at invaliditetsydelse skal dække generelt øgede udgifter som følge af handicapet.

C-64-01

Kommunen kan ikke ved tildeling af socialpædagogisk fripladstilskud tidsbegrænse denne, da de forhold, der ligger til grund for tildelingen, ikke på forhånd kan antages at være til stede for en bestemt periode. Ved tildeling af socialpædagogisk fripladstilskud er kommunen således forpligtet til løbende at påse, om betingelserne fortsat er til stede, og kommunen kan i forbindelse med tildelingen fastsætte en genbehandlingsfrist.

C-108-98

Efter reglerne om søskenderabat skulle der betales fuld pris for det yngste barn, når det ældste barn var bevilget socialpædagogisk fripladstilskud, og forældrebetalingen i fuld takst var ens for børnene. Der blev taget udgangspunkt i, at der efter reglerne i betalingsbekendtgørelsen ydes søskenderabat til familier med mere end 1 barn i dagtilbud, og at der betales fuld pris for den dyreste plads.

O-141-96

Selv om børnebidrag og børnetilskud ikke direkte kunne medregnes i indkomstgrundlaget for forældrebetalingen, var det ikke udelukket ved vurderingen af det økonomiske behov for socialpædagogisk fripladstilskud at tage hensyn til disse ydelser.

X. De konkrete mødesager

Vi har behandlet 42 sager på møde for at belyse Ankestyrelsens praksis om fripladstilskud efter dagtilbudsloven. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området, og omfatter derfor også sager, hvor der følger fast praksis, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling.

De af sagerne, som belyser Ankestyrelsens praksis bedst, er gennemgået nedenfor. Sagerne er grupperede i overordnede temaer.

Agterskrivelsesmodellen

Der er i flere af sagerne på mødet problemer med anvendelsen af agterskrivelsesmodellen. Problemerne opstår typisk, når parten indgiver en indsigelse inden for indsigelsesfristen. Her skal kommunen være opmærksom på, at der skal træffes en afgørelse, hvis der indgives en indsigelse inden for fristen. Dette skyldes, at agterskrivelsen i sådanne tilfælde betragtes som en parthøring og ikke som en afgørelse. Kommunen kan ikke gå direkte til genvurdering og sende sagen til Ankestyrelsen. Se principmeddelelse 50-18.

Vi hjemviste en sag til fornyet behandling i kommunen, da der ikke efter modtagelsen af indsigelse inden for indsigelsesfristen var truffet en afgørelse.

I en anden sag modtog kommunen en indsigelse inden for fristen. Kommunen sendte to mails, hvor kommunen forholdt sig til oplysningerne i indsigelsen og gav en forklaring på, hvorfor oplysningerne ikke kunne føre til et andet resultat. Vi behandlede på denne baggrund sagen, da vi på baggrund af en konkret væsentlighedsvurdering fandt, at kommunens fejl i forbindelse med anvendelse af agterskrivelsesmodellen ikke medførte ugyldighed. Det indgik heri med stor vægt, at kommunen konkret havde forholdt sig til indsigelsen i de to mails, som kunne sidestilles med en afgørelse.

Tilbagebetaling

Vi behandlede 4 sager på mødet, hvor der var truffet afgørelse om ophør og tilbagebetaling af økonomisk fripladstilskud, da kommunen vurderede, at borgeren ikke længere var reelt enig.

Vi stadfæstede afgørelserne om, at borgerene ikke var reelt enlige og stadfæstede, at der skulle ske tilbagebetaling af det beløb, der var modtaget som enlig. Vi hjemviste dog alle sagerne for så vidt angår tilbagebetalingskravets størrelse, da kommunerne ikke havde givet nogen nærmere forklaring for kravets størrelse.

Vi bemærkede i den forbindelse, at selv om forælderen ikke har ret til tilskud som reelt enlig, kan det godt være, at forælderen kan få et (mindre) tilskud, når der sker omberegning ud fra begges indtægt. Kommunen skal foretage omberegningen, når kommunen bliver opmærksom på, at forælderen ikke længere er enlig, og det forudsætter ikke en ny ansøgning.

Økonomisk fripladstilskud

Vi behandlede 15 sager om økonomisk fripladstilskud, hvor der var foretaget genberegning for en måned eller efterberegning for et år. Vi stadfæstede 14 af afgørelserne og ændrede 1 afgørelse. Det viser, at kommunerne foretager beregningerne ud fra oplysningerne i e-indkomst og foretager relevante vurderinger af, om der er grundlag for at fravige dette. Det kan fx være tilfældet, når der skal tages stilling til, om der skal ske periodisering.

I en sag vurderede vi, at der skulle ske periodisering af løbende kontanthjælp. Vi lagde vægt på, at pågældende havde modtaget kontanthjælp gennem en periode, og at der normalt sker udbetaling en gang om måneden. Det falder derfor uden for det sædvanlige udbetalingsmønster, at der i en måned er registreret to fulde udbetalinger af kontanthjælp, mens der i den forudgående måned ikke er registreret nogen indkomst. Vi ændrede derfor kommunens afgørelse.

I en anden sag var der tale om en 14-dages lønnet. Det er en del af det sædvanlige udbetalingsmønster, at der kan blive registreret tre udbetalinger på en måned. Vi stadfæstede kommunens afgørelse om, at oplysningerne i e-indkomst skal lægges til grund for beregningen.

Socialpædagogisk fripladstilskud

Vi hjemviste fire sager vedrørende socialpædagogisk fripladstilskud - alle sagerne vedrører samme familie. Kommunen havde året før bevilget socialpædagogisk fripladstilskud med henvisning til morens sygdom og at børnene ville have godt af at komme væk fra hjemmet. I de aktuelle sager var der truffet afgørelse om, at der ikke længere var behov for socialpædagogisk fripladstilskud.

Vi vurderede, at kommunen ikke havde oplyst sagerne tilstrækkeligt, da der ikke forelå oplysninger om, hvorvidt moren fortsat var syg, og hvordan dette påvirkede børnene. Der var alene indhentet oplysninger i form af et opkald til hver af børnenes daginstitution, hvor de tre af børnene ikke var set, siden der blev lukket ned på grund af corona. Et enkelt barn mødte i dagtilbud få dage om måneden.

Sagerne gav samtidigt anledning til bemærkning om, at kommunen ikke kan træffe afgørelse om bevilling af socialpædagogisk fripladstilskud for en tidsbegrænset periode og vejlede forældrene om, at de skal søge igen, inden perioden udløber. Dette skyldes, at kommunen ikke på forhånd kan fastslå, hvor længe børnene har behov for støtten. Vi henviste til principmeddelelse C-64-01.

To sager vedrørte tilskud til privat dagtilbud. Vi stadfæstede kommunens afgørelser om, at der kun kunne gives tilskud til private dagtilbud op til skolealderen.

De øvrige sager om socialpædagogisk fripladstilskud vedrørte trangsvurderinger. Her hjemviste vi en enkelt sag og stadfæstede resten.

I den hjemviste sag, vurderede kommunen, at forældrene selv havde råd til at betale halvdelen, men der forelå ikke i sagen en opgørelse af indtægter og rimelige udgifter. Det var derfor ikke muligt at vurdere, om forældrene selv kunne afholde udgiften eller en del heraf.

Behandlingsmæssig fripladstilskud

I en sag fandt vi i lighed med kommunen, at der ikke længere var behov for behandlingsmæssig fripladstilskud. Vi lagde vægt på, at barnet var i en positiv udvikling og taleundervisningsforløbet i børnehaven og undervisningsforløbet var blevet afsluttet. Barnet havde nu alene behov for tiltag, som havde karakter af støtte og ikke af behandling.

Vi hjemviste sag, da kommunen havde givet afslag på behandlingsmæssig fripladstilskud med henvisning til, at der var tale om et almindeligt dagtilbud efter dagtilbudslovens regler.

Vi bemærkede hertil, at der godt kan være tale om behandlingsmæssige grunde, blot ved at barnet opholder sig i institutionen. Der kan således være tilfælde, hvor opholdet i børnehaven medvirker til at forbedre eller bevare barnets funktionsevne på det område, hvor den er nedsat. Vi hjemviste sagen til, at kommunen skulle forholde sig til, om barnet er omfattet af personkredsen. Barnet er født 12 uger for tidligt, har refluxlidelse, astma og er laktoseintolerant.

I en sag kommunen bevilget behandlingsmæssig fripladstilskud med 50 procent. Vi stadfæstede og henviste til, at det afgørende for fastsættelsen af størrelsen af det behandlingsmæssige fripladstilskud er den lovgivning, typen af dagtilbud er oprettet efter, og ikke barnets nedsatte funktionsevne.